

สร้างราคา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ เรามาประพฤติปฏิบัติกัน เราปรารถนาสิ่งความจริง ปรารถนาธรรมที่บริสุทธิ์ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นกษัตริย์ ความเป็นกษัตริย์มีมูลค่ามาก มีมูลค่าทางโลก ทุกคนปรารถนาความที่เป็นมูลค่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วางมูลค่านั่นทิ้ง สิ่งของที่ทิ้งมาคือสถานะทางโลก สถานะทางโลกนี่เป็นผู้นำ จะได้เป็นกษัตริย์ พรหมณ์ทั้งหมดพยากรณ์ว่าจะได้เป็นจักรพรรดิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทิ้งหมดเลย ทิ้งเพราะสิ่งใด ทิ้งเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้างบุญญาธิการมา การได้สร้างบุญญาธิการมา สิ่งที่อำนาจวาสนาบาปมีมันสะท้อนอยู่ในใจใจ ในเมื่อมีการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย จะพ้นจากการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย สิ่งสะท้อนอยู่ในหัวใจทำให้ออกแสวงหา ถึงวางสิ่งนี้ได้ไง

สิ่งที่มีค่ามีราคาในโลกแสวงหา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ละทิ้งมา ละทิ้งมาแล้วไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ที่นี้การไปศึกษา ศึกษาเขามีแต่โลกใจ สิ่งที่เราละทิ้งโลกมาแล้วพยายามจะแสวงหาธรรมๆ แล้วสิ่งที่จะเป็นคุณธรรมนั้นมันยังไม่ได้ประสบ ถ้ายังไม่ได้ประสบนะ มันมีแต่ความบีบคั้นทั้งนั้นแหละ ที่นี้ความบีบคั้น คุณติ เราเกิดมาเป็นโลก เราเกิดมาเป็นมนุษย์ หน้าที่การงานก็บีบคั้นเรา กิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจก็บีบคั้นเรา สังคมก็บีบคั้นเรา เราจะไปไหนก็แล้วแต่ ถ้าจิตใจของเราเป็นกิเลสอยู่ มันมีแต่ความบีบคั้นให้มีความทุกข์ทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละทิ้งทางโลกมาเพื่อแสวงหาธรรมๆ แต่การแสวงหาธรรม แสวงหากับเจ้าลัทธิต่างๆ มันก็ไม่มีใครบอกทางได้ ทั่วๆ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาขนาดนั้นนะ แต่เวลาไปศึกษากับเขามานะ ศึกษาทางโลก ก็ทิ้งโลกมา สิ่งของที่ทิ้งโลกคือทิ้งสถานะความเป็นกษัตริย์ ทิ้งสถานะความเป็นโลกมา สิ่งนั้นมีราคาไหม? มีมูลค่ามีราคากับทางโลกเขา แต่ถ้ามีมูลค่ามีราคากับทางโลกเขา ถ้าผลิตผลิตกับ

ชีวิตนั้นไปมันก็ได้สถานะนั้น ถ้าได้สถานะนั้น นั่นก็ปกครอง มีการปกครองเป็นกษัตริย์ ปกครองประชาชน เสร็จแล้วมันก็ตายไปไง สิ่งที่ตายไปเป็นโลกไง ถ้าตายไปเป็นโลก

ฉะนั้น ทางโลกเขาจะไม่มีมูลค่าสิ่งใดเลยหรือ เขาก็มี สิ่งที่มีการเป็นผู้นำ คุณ สถานะทางสังคม ไครๆ ก็อยากได้สถานะทางสังคมนั้น แต่สถานะทางสังคมนั้นมันเป็นอย่างไรละ ถ้าเรา ได้มาโดยสัมมาทิฐิ ได้มาถูกต้องดีงาม มันก็ยังไม่ใช่เป็นของเราตลอดไป เพราะอะไร เพราะมูลค่าทางสังคมใช้ใหม่ ความเชื่อถือทางสังคมใช้ใหม่ เราทำคุณงามความดี เราทำความดี ความดีนั้นก็ตอบสนองเรา

แต่ถ้าเราทำคุณงามความดีกับสังคม ถ้าสังคม สังคมที่เขาเป็นมิชฌาทิฐิตะ เราทำความดีกับเขา ทำความดีกับเขา แต่เขามีมิชฌาทิฐิตะ เขาต้องการการทุจริต เขาต้องการสิ่งที่เขาคดโกงกัน สิ่งที่เขาแสวงหาผลประโยชน์กัน เราไปทำความดีกับเขา เขาก็ไม่ปรารถนาความดีกับเราหรอก สิ่งที่เขาแสวงหาสังคมนั้นมันก็ไม่ได้อยู่กับเราตลอดไป แล้วถ้าชีวิตนี้ เห็นใหม่ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แม้แต่อยู่กับเราตลอดไปมันก็ต้องมีพลัดพรากจากกัน

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีสติสัมปชัญญะ เห็นว่าจะแสวงหาสิ่งที่มีค่าๆ สิ่งที่มีค่าทางธรรม ธรรมที่ไหน ธรรมเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้างสมบุญญาธิการมา สิ่งที่ได้สร้างมา สิ่งที่สร้างมา สร้างมาเพื่ออะไร? เพื่อปรารถนาหรือสัตว์ขนสัตว์ ที่นี้ปรารถนาหรือสัตว์ขนสัตว์ เราจะมีอะไรไปหรือเขาละ เราจะเอาความจริงจากไหนไปหรือสัตว์ขนสัตว์ถ้ายังไม่มีสติจะความจริงในหัวใจ ถ้าไม่มีสติจะความจริงจะเอาอะไรไปสอน

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงแสวงหามา แสวงหา ทั้งโลกมาก็เจอโลก สิ่งที่เป็นโลกๆ ทางโลกๆ เขาก็ทำกันอย่างนั้น ทำกันอย่างนั้น สถานะทางสังคมนั้น มีความเชื่อถือกันไป ศรัทธากันไป แต่ความจริงมันไม่มี ถ้ามันไม่มี มันก็มีความว่าหวู่ในหัวใจเป็นธรรมดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหามาเต็มที่แล้ว ย้อนกลับมาแสวงหาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง ทั้งโลกมา แสวงหาในการประพฤติปฏิบัติกับโลกเขา โลกเขาไม่มี โลกเขาไม่มีเพราะเขาไม่ได้สร้างบุญญาธิการมาแบบนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างหากที่ได้สร้างสมบุญญาธิการมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างหากมีเขาวนมีปัญญา มีสติสัมปชัญญะที่รู้ว่าสิ่งใดจริงและสิ่งใดไม่จริง

ฉะนั้น เมื่อสิ่งที่เป็นความจริงยังไม่เกิดขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พยายามรื้อค้นๆ แต่เวลามันเกิดขึ้นมามันต้องมีเหตุมีผล มีมันต้องมีที่มาที่ไปสิ เวลามันทุกข์มันยาก กิเลสตัดหาความทะยานอยากของคน เวลาเกิดมา เกิดเป็นคน เกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากบีบคั้นหัวใจทั้งนั้น มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากบีบคั้นหัวใจ แล้วเราจะออกจากกิเลสได้อะไร ออกจากกิเลสได้อะไร

ถ้าเราไม่มีสติจะความจริง สิ่งนั้นมันก็บีบคั้นตลอดไป จะปฏิเสธ จะไม่รับรู้ จะทำสิ่งใดก็แล้วแต่มันก็บีบคั้นตลอดไป เห็นไหม ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง มันเป็นความจริงของมันแน่นอน แต่ถ้ายังไม่มียोग์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่อตัวแรกเจาะฟองอวิชชาออกมา ยังไม่มีคนรู้จริง ยังไม่มีคนรู้ถึงวิธีการ แล้วธรรมะมันจะมาจากไหนละ

ฉะนั้น ออกมาจากโลก ไปศึกษาโลก มันเลยได้แต่เรื่องโลกๆ แต่มันก็เป็นประสบการณ์ เป็นประสบการณ์ว่าสิ่งในโลกนี้มันไม่มีจริงๆ มันไม่มีจริงๆ เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว เอก์ นาม ก็ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีหนึ่งเดียวเท่านั้น

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วจะไปศึกษากับใครละ ไปศึกษากับเขา เขาก็สอนได้แค่นั้นแหละ ฉะนั้น เวลาเขาจริงเขาจึงขึ้นมาก็ต้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับมารื้อค้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง บพเพนิวาสนามุสตีญาณ จตุปปาตญาณ อาสวักขยญาณ สัจจะความจริงมันเกิดขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอมันเกิดขึ้นมาแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเสวยวิมุตติสุขๆ ไร เสวยวิมุตติสุขมันเป็นความจริง

เวลาทุกข์มันก็บีบคั้นมา ๖ ปี ทุกข์ยากมากกับเขา ทั้งมา ทั้งสถานะทางสังคมมา ทั้งสถานะที่จะได้ทางโลกมา มันมีมูลค่าราคามหาศาลในสังคมยังทั้งมา ทั้งมาเพื่อจะหาสัจจะความจริงๆ แล้วมาลुकคคืออยู่กับโลกมันน่าอัดอั้นตันใจขนาดไหน ไปศึกษากับเจ้าลัทธิใดก็แล้วแต่ มันก็ไม่มีทางออกที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ได้

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางทั้งหมด แล้วกลับมารื้อค้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง มันมีความจริงขึ้นมา พอมีความจริงขึ้นมา สัจจะความจริงขึ้นมา จากที่ทุกข์มันบีบคั้น มันเป็นแบบใดก็รู้ ขณะที่ประพุดติปฏิบัติขึ้นไป ตั้งแต่กำหนดอานาปานสติ

จิตสงบเข้าไปก็รู้ เวลาบุพเพนิวาสานุสติญาณก็รู้ รู้แล้วดึงกลับมา จุติปปาทญาณก็รู้ รู้แล้วดึงกลับมา ดึงกลับมาเสร็จ เวลาเข้าถึงอัสวักขยญาณ มันทำลายไป มันทำลายมารทั้งหมด ทำลายอวิชชาในหัวใจทั้งหมด พอมันทำลายไปหมดแล้ว อวิชชา กิเลสตัดหาความทะยานอยากที่บีบคั้นหัวใจอยู่ ได้ทำลายมันลงไปแล้ว ถ้าได้ทำลายลงไปแล้ว มันตีกลับมาไม่ได้ มันฟื้นมาอีกไม่ได้ เวลามันฟื้นกลับไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข วิมุตติสุขมันสุขในหัวใจใจ สิ่งที่เราสร้างสมบุญญานิกการมาเป็นพระโพธิสัตว์ก็สร้างสมมาเพื่อเหตุนี้

การสร้างสมมา บุญญานิกการ อำนาจวาสนาบารมีสมบรูณ์ขึ้นมา แต่การสมบรูณ์ขึ้นมาแล้วมันก็ยังต้องแสวงหา แสวงหาการกระทำ ทำให้มันเป็นจริงขึ้นมา เพราะทางโลก โลกเวียนว่ายตายเกิด การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ การเวียนว่ายตายเกิดสร้างสมบุญญานิกการมาเป็นพระโพธิสัตว์เวียนว่ายตายเกิดมา สร้างสมมามาหาศาล เพราะเวียนว่ายตายเกิดอย่างนั้นถึงได้สร้างสมบุญญานิกการมา ถึงมีอำนาจวาสนาให้มีชาวนมีปัญญา

แล้วเวลาจิตสงบเข้าไปเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากอำนาจวาสนาบารมีอันนั้น มันชำระล้างอวิชชา ชำระล้างพญามารในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันจะฟื้นขึ้นมาได้อีกไหมล่ะ มันจะกลับมาอีกไม่ได้เลย ถึงว่าเสวยวิมุตติสุขตลอดเวลาที่ดำรงพระชนม์ชีพอยู่ ฉะนั้น เสวยวิมุตติสุขอยู่แล้ว สิ่งที่เราวางธรรมและวินัยนี้ไว้ วางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้เราศึกษา ให้ชาวพุทธ ชาวพุทธที่เกิดมามีอำนาจวาสนา ชาวพุทธที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

ลัทธิศาสนาอื่นเขาก็บูชาเจ้าลัทธิของเขา แต่เขาจะมีทางออกไหมล่ะ มันจะเป็นความจริงไหมล่ะ? มันไม่เป็นความจริง แต่เวลาเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนที่ไหน? สอนสิ้นสุดแห่งทุกข์ ถ้าสอนสิ้นสุดแห่งทุกข์ เรามีอำนาจวาสนาแค่ไหนล่ะ

ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เรามาศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นชาวพุทธ พุทธในสายเลือดเลย พุทธในสายเลือด แล้วเราเกิดมา ในสายเลือดนี้มันเป็นชาตุนะ ในสายเลือด ชาติ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ในเมื่อมันเป็นเลือด เราเป็นพุทธโดยสายเลือด แต่เราก็มีกิเลสในสายเลือด เราก็มีอวิชชาเพราะเราเกิด เราเกิดมา เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราเกิดเป็นมนุษย์ อะไรพาเกิดล่ะ? ก็อวิชชาพาเกิด พอเกิด เราเกิดมาเกิดมาจากพ่อแม่ที่เป็นชาวพุทธ เวลา

เป็นชาวพุทธแล้วเราเห็นภัยในวัฏสงสาร พระที่เห็นภัยในวัฏสงสารเรามาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระคือนักรบ บริษัท ๔ กิจกษบริษัท จะต่อสู้กับกิเลส จะต่อสู้กับพญามารในหัวใจของเรา เราจะมิมรรคญาณ เราจะมีสัจจะความจริงขึ้นมา นี่ในการประพฤติปฏิบัติแบบนี้ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมามันก็จะป็นอริยสัจ เป็นสัจจะความจริงที่เข้าไปต่อสู้กับกิเลส

ฉะนั้น เวลาเราเกิดมา เวลาเราเกิดมากับกิเลส ฉะนั้น เราศึกษามันก็มีกิเลสศึกษาด้วยการศึกษาของเรา เรารู้ว่าของเรา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริง ๆ มันจะเป็นการชำระล้างกิเลส มันเป็นความจริง ๆ เราคิดของเราเองใจ แต่มันไม่เป็นความจริง มันไม่เป็นความจริงเพราะเหตุใด

คูลี เวลาทางโลกเขา เวลาโลกเขา เขาทำมาค้าขายกัน เขาทำธุรกิจกัน ทุกอย่างมีมูลค่ามีราคาทั้งนั้นแหละ ราคาตามความเป็นจริงของมันก็มีจริงๆ ไข่ไหม ถ้าราคาตามความเป็นจริงของมัน ราคาไหนถ้าเขาเป็นความจริงมันก็ราคานั้น แต่คูลี ในตลาดหลักทรัพย์ เวลาเขาปั่นหลักทรัพย์กัน เขาสร้างมูลค่าๆ สร้างราคา ถ้าสร้างราคา มันทำความเสียหายให้ใครละ เขาน้อเขาโงง เขานั่นเพราะอะไร เพราะเขามีทุน เขามีทุนของเขา เขามีปัญญาของเขา เขานั่นขึ้นมาเพื่อให้มันมี เขาสร้างราคาๆ

ถ้าสร้างราคาขึ้นมาอย่างนั้น ถ้าเจ้าหน้าที่เขาจับได้มีความผิดทางกฎหมาย ผู้ที่เสียหายก็มีแต่ของเรา เราสร้างราคาของเรา แล้วเราก็เอาแต่ผลประโยชน์ของเรา แล้วเราว่าเราได้ผลประโยชน์ นั่นคือทางโลก ทางโลกเขาทำกันแบบนั้น แต่ถ้าโดยข้อเท็จจริง ผู้ที่เข้าไปตลาดหลักทรัพย์เพื่อระดมทุนเพื่อทำธุรกิจของเขา เขาไม่ได้สร้างราคา มันมีราคาจริงๆ มันมีมูลค่ามีราคาตามนั้นตามความเป็นจริง ถ้ามันมีมูลค่ามีราคาตามนั้นตามความเป็นจริง สิ่งที่มีมูลค่าก็มูลค่าตามข้อเท็จจริงนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็มีมูลค่า มีมูลค่า นี่ปัญญาชน เรามีปัญญาๆ ใจ นี่มันก็เป็นปัญญาทางโลก เอาโลกมาปฏิบัติธรรม ถ้าเอาโลกมาปฏิบัติธรรมมันก็เป็นเรื่องโลกๆ แล้วธรรมะละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วางโลกไว้หมดคนละ เสียสละแม้แต่สถานะ เสียสละทุกๆ อย่าง แล้วมาประพฤติปฏิบัติจะเอาความจริงขึ้นมา ถ้ามันเป็นสัจธรรม เห็นใหม่ ทั้งโลกมาเพื่อแสวงหาธรรม ถ้าเราทั้งโลกมาเพื่อแสวงหาธรรม

แต่เนื่เราเกิดมานะ เกิดมาเป็นโลก แต่เราจะปฏิบัติธรรม ถ้าเราจะปฏิบัติธรรม สิ่งที่เราปฏิบัติธรรม เวลาเรามีสติมีปัญญา เราปฏิบัติไป สิ่งที่ว่าเราเป็นธรรมๆ แต่เนื่สมุทัยมันบวกรเข้ามา ใจ สิ่งที่เป็นโลกมันบวกรเข้ามา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา เราปรารถนา สัจจะความจริงของเรา

แต่ถ้ามันกิเลสละ กิเลสของคน ถ้าคนสู้กับกิเลสของตัวเองไม่ไหว กิเลสมันพวยออกพวยอ่อน มันไปสร้างราคาๆ ว่าเราปฏิบัติแล้ว เรามีคุณธรรมแล้ว เรามีความจริงแล้ว มันสร้างราคา พอสร้างราคาขึ้นมา ราคาที่สร้างขึ้นมา ทางโลกถ้าเขาสร้างราคา ถ้าเจ้าหน้าที่เขาจับได้ มันผิดกฎหมาย มันมีโทษตามกระทรวงที่ทำความผิดนั้น เนื่มันตรวจสอบกัน ทางโลกเขาตรวจสอบกัน ด้วยกฎหมาย ตรวจสอบกันด้วยเจ้าหน้าที่ เพราะทางโลกเขามีความเสียหาย มีผู้ได้ประโยชน์ มีผู้เสียหายประโยชน์ มีผู้เสียหายที่ไปทำลายเขา เขามีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

แต่เวลาในกิเลสของเราละ ในใจของเรากิเลสมันเกิดขึ้นมาในหัวใจของเรา ถ้าเวลามันปฏิบัติขึ้นมามันสร้างราคาของมันขึ้นมาโดยที่ไม่มีความจริง ใครเสียหายละ? เราเสียหาย เราเสียหายเพราะมันทำลายโอกาสของเรา

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้ามันปฏิบัติแล้ว มันได้ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีศีล สมาธิ ปัญญาเกิดขึ้นมาตามความเป็นจริง ถ้ามันเกิดขึ้นตามความเป็นจริง มีมูลค่า มีมูลค่า มูลค่าของสติ มูลค่าของสมาธิ มูลค่าของปัญญา มันมีมูลค่าในตัวของมันเอง ถ้ามูลค่ามันมีมูลค่ามากมันก็ให้ผลตอบแทนเรามาก ถ้ามันมีมูลค่าน้อย ผลตอบแทนเราน้อย ถ้าเรามีสติปัญญา สติของเรามันคงขึ้นมา เรามีสติปัญญา เราขยับยั้งความฟุ้งซ่าน เราขยับยั้งกิเลสตัดหาความทะยานอยากได้ เพราะสติมันขยับยั้งได้ ถ้าทำความสงบของใจขึ้นมา มูลค่ามันเพิ่มมากขึ้นๆ มูลค่าของธรรมมันเกิดขึ้นมาได้ถ้าเราปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แต่คนที่มิกิเลส กิเลสมันขอยกย่อน กิเลสมันเห็นแก่ตัว มันประพฤติปฏิบัติขึ้นไป มันสร้างราคาๆ ความสร้างราคาออกไปมันทำลายตัวเองทั้งหมดนะ กิเลสเนื่ร้ายนัก

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา มาบวชเป็นพระเพื่อจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แต่เวลาบวชเป็นพระเพื่อปฏิบัติตามความเป็นจริง เพื่อชำระล้างกิเลส เพื่อให้มีสังฆธรรม สังฆธรรม มันมีมูลค่าในตัวของมันเอง สัจจะ อริยสัจจะ สิ่งที่มีมูลค่า คุณติ กุปปกรรม-อกุปปกรรม สิ่งที่เป็นกุปปกรรม สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะที่เป็นอนัตตา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา” ธรรมทั้งหลายต้องเป็นอนัตตา นิพพานก็ต้องเป็นอนัตตา” ก็ว่ากันไปตามแต่ความเข้าใจว่ามันสร้างมูลค่าๆ สร้างมูลค่าอย่างนี้ ถ้าสร้างราคาแบบนี้ด้วยความเห็นของกิเลสแบบนี้มันก็จับต้นชนปลายไม่ได้

“สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนัตตา สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนัตตา” ถ้าเป็นอนัตตา แล้วนิพพานเป็นอนัตตา อกุปปธรรมมันจะมาเป็นอนัตตาได้อย่างไร อกุปปธรรม อฐานะที่จะแปรสภาพมันจะมาเป็นอนัตตาได้อย่างไร ในเมื่อถ้ามันสร้างราคาด้วยความยกย่องของกิเลส ถ้าสร้างมูลค่าสร้างราคาด้วยความยกย่องของกิเลส เวลาปฏิบัติไปมันก็ปฏิบัติไปเพื่อบูชากิเลส ถ้าปฏิบัติไปเพื่อบูชากิเลส มันสร้างราคากัน แต่สังคม โลก ปัญญา ปัญญาของโลกมันก็ด้วยปัญญาของโลก ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เห็นไหม เขาไม่เคยลี้มรสความเป็นจริงของธรรมนั้น เขาจะเอาอะไรมาตรวจสอบล่ะ

ถ้าเขาเอาอะไรมาตรวจสอบไม่ได้ คุณติ ในการสร้างราคาทางโลก ในการปั้นหลักทรัพย์ ถ้าทำความผิดมีหลักฐาน มีเจ้าหน้าที่เขาตรวจสอบได้ มีผลตามกฎหมาย เขามีความผิดตามกฎหมาย เขาต้องรับความผิดตามกฎหมายนั้น นี่มันมีวิธีตรวจสอบไง แต่การสร้างราคาของเราสร้างราคานะ มันมีหน้าฉากหลังฉาก กิเลสค้นหาความทะยานอยากเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหน้าฉาก กิเลสมันอยู่หลังฉากแล้วสร้างราคา พอสร้างราคาไป แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ปฏิบัติตามผู้ที่สร้างราคานั้นเขาจะเอาอะไรมาตรวจสอบล่ะ เขาเอาอะไรมาตรวจสอบ

ถ้าเขาจะรู้ตัวต่อเมื่อเขาผิดพลาดไป แล้วถ้าจิตใจเขามีอำนาจวาสนา เขาได้ใช้สติใช้ปัญญาของเขาแยกแยะค้นหาความจริงของเขา เขาจะรู้ของเขาเอง ถ้าเขารู้ของเขาเอง คุณติ สิ่งที่เป็นกาลามสูตร ไม่ให้เชื่อฯ สิ่งที่ว่าไม่ให้เชื่อ สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติตามการสร้างราคาแบบนี้แล้วถ้าปฏิบัติไปมันไม่เป็นตามความจริงนั้น มันไม่เป็นตามความจริงแน่นอนอยู่แล้วเพราะมันเป็นการสร้างราคา มันไม่เป็นสัจจะความจริง ถ้าเป็นสัจจะความจริง สิ่งที่เขาทำมามันอยู่ไม่ได้

สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา ความเป็นอนิจจัง โลกนี้มันเป็นอนิจจังอยู่แล้ว ธรรมะเป็นธรรมชาติฯ มันเป็นอนิจจังอยู่แล้ว มันแปรปรวนของมันอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว สิ่งใดไม่มีคงที่อยู่แล้ว สิ่งที่เป็นความจริงคือสิ่งที่เป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นความจริงคือมันแปรสภาพ สิ่งที่เป็นความจริงมันคงที่ของ

มันไม่ได้ ฉะนั้น ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจมันคงที่ไปไม่ได้หรอก เพียงแต่เราไม่มีสติปัญญา เราไม่ได้ตรวจสอบเอง ทางโลกเขามีเจ้าหน้าที่ เขามีกฎหมาย เขามีผู้ตรวจสอบดูแล ใครไปสร้างราคา ถ้าทำให้การถือโกง การต้มตุ๋น ผิดกฎหมายทั้งนั้น

แต่ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลากิเลสมันสร้างราคา สร้างสถานะในหัวใจของเรา ใครจะเป็นคนตรวจสอบ ใครจะเป็นคนควบคุมดูแล ถ้าไม่มีใครควบคุมดูแล สิ่งที่อยู่เสียหาย ใครเป็นผู้เสียหาย คนที่เป็นคนสร้างราคานั้นเสียหายก่อน แล้วถ้าเอาสิ่งนี้เพื่อเป็นประโยชน์กับผลประโยชน์ เพื่อผลประโยชน์ ผู้ที่ทำตามจะเสียโอกาส แล้วผู้ทำตามเวลาเสียหายไป ใครเป็นคนรับผิดชอบ ไม่มีใครรับผิดชอบเลย เห็นไหม ผลของวิญญูฯ เวียนตายเวียนเกิดผลของวิญญูฯ ถ้าเราเชื่ออย่างนั้น เราทำตามอย่างนั้น เราจะเข้าไปรับผลกรรมอันนั้น ในเมื่อมันเป็นสายบุญสายกรรม สายบุญสายกรรมนะ

แต่ถ้าเวลาสักจะความจริง คุณิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นี่ไง ก็มาจากโลก มาจากสิ่งที่เกิดมาในสถานะของกษัตริย์ ทำไมคนที่มีอำนาจวาสนา ผลประโยชน์ทางโลกทำไมเขาทิ้งได้ล่ะ เขาทิ้ง เขาทิ้งแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทิ้งแล้ว สิ่งนี้ได้สลัดทิ้งแล้ว สิ่งที่มีมูลค่าทางโลกสลัดทิ้งหมดเลย แล้วพยายามมาค้นคว้า ในเมื่อใจมันเป็นโลกอยู่ก็ยังคงต้องศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันก็ไม่ใช่ความจริงขึ้นมา ไม่ใช่ความจริงขึ้นมาก็ต้องแสวงหา ต้องมีการกระทำ ต้องมีความเพียรชอบ มีความวิริยะ มีความอุตสาหะ

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าพวกเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ ถ้ามันผิดพลาดขนาดไหนก็แก้ไข พิจารณา มีอุบายวิธีการ เพื่อเข้ามาคลั่งกรองในหัวใจของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติจนเข้าสู่สักจะความจริง เข้าสู่ศีลธรรม เข้าสู่ธรรมได้ ธรรมมีจริง

เพราะธรรมมีจริง เวลากิเลสมันยกยอนมันถึงได้มาสร้างราคากัน แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเป็นตัวของเราเองนะ ที่เขาสร้างราคากันเพื่อผลประโยชน์ จะผลประโยชน์ทางโลก จะผลประโยชน์ถึงชื่อเสียงเกียรติยศที่เกียรติคุณของเขา นั่นมันเป็นเรื่องเขาสร้างเวรสร้างกรรม เราไม่เป็นเหยื่อของใคร แล้วเราจะไม่เชื่อสิ่งที่คนที่ชักจูงไป เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อกาลามสูตร เราต้องตรวจสอบ เราต้องประพจน์ปฏิบัติของเราขึ้นมา ก่อน

ฉะนั้น เวลาเราจะประพจน์ปฏิบัติขึ้นมา เราจะต้องมีสติ เราจะต้องมีปัญหาเลือกเฟ้นสิ่งที่เราปฏิบัติแล้วเราจะได้สัจจะความจริงในใจของเรา ฉะนั้น เราจะปฏิบัติเราถึงต้องมีสติ มีสติแล้ว ถ้ามีคำปริกรรม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราจะปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่อให้จากโลก เราก็เกิดมากับโลก เหมือนกัน เราเกิดมาเป็นโลกทั้งนั้นแหละ เรามีวิชาถึงได้พาเกิดมา

ฉะนั้น เวลาปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติมันมีสมุทัย มีโลกเข้ามาเจือปน มีโลกเข้ามาเจือปนนะ ศึกษาขนาดไหน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซาบซึ่งมากนะ ปริยัติ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราศึกษาขึ้นมา ถ้าเราอ่านเป็นบางวรรคบางตอนมันสะเทือนใจมาก มันสะเทือนใจว่าทำไมพระพุทธเจ้าพูดได้กินใจขนาดนั้น ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแยกแยะ พูดถึงชีวิต ทำไมท่านละทิ้งอย่างนี้ได้ แต่เวลาเราจะมาเอาจริงเอาจังกันทำไมมันทำไม่ได้ มันทำไม่ได้เพราะอำนาจวาสนาของคนไง ถ้าอำนาจวาสนาของคน

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ สิ่งที่เราได้สร้างมาเราต้องมีอำนาจวาสนาเราถึงเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีมนุษยสมบัติสมบูรณ์เราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ แล้วถ้าเรามีจิตใจฝักใฝ่ในหลักธรรมๆ เราต้องมีอำนาจวาสนามากกว่าสังคมเขา สังคมเขานะ เวลาเขาจะทุกข์จะยากเขาไม่เอา เวลาปฏิบัติเขาจะแสวงหาแต่ความสุข แล้วเวลากิเลสหัวใจของเขาพองโตขึ้นมาเขาจะบอกเลย “อะไรๆ ก็ทุกข์ อะไรๆ ก็ทุกข์ อะไรๆ ก็ทุกข์ อะไรๆ ก็ทุกข์” มันไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์เลยหรือ” เขาคิดของเขาอย่างนั้นว่ามันไม่มีประโยชน์เลย “สุขๆ สิ เอาแต่ความสุขมาพูดกันสิ”

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกสิ่งที่เป็นสุขๆ ในโลกนี้มันไม่มี มันไม่มีหรอก มันพอใจมันก็ว่ามันสุขของมัน แล้วคิดดูสิ เวลาเกิดมาร่างกายยังแข็งแรงอยู่ เราแสวงหาวิชาชีพสิ่งใดมา เราได้ปัจจัยเครื่องอาศัยมา เราว่าจะเป็นความสุขของเรา เราก็ใช้สอยโดยไม่มีสติไม่มีปัญญาเพื่อแสวงหาความสุข แล้วมันสุขจริงไหมละ มันสุขจริงไหม? มันไม่มีอะไรสุขจริงเลย ถ้าไม่มีอะไรสุขจริง เขาคิดของเขาอย่างนั้น ฉะนั้น ที่เขาคิดของเขาอย่างนั้น เพราะเขาต้องอยู่ภาวะของเขา เขาถึงใช้ชีวิตของเขาแบบนั้น

แต่เพราะเรามีสติมีปัญหา โลกเราก็รู้ได้ เราก็เกิดมากับโลก ของในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดเป็นความมหัศจรรย์หรือ ใครก็รู้ได้ สิทธิเสรีภาพเหมือนกัน ทำได้เหมือนกัน แล้วทำได้เหมือนกัน

แต่สิ่งที่เสียสละสิมันทำได้ยาก เรามาประพฤติพรหมจรรย์ เราบวชเป็นพระ เราประพฤติพรหมจรรย์ โลกเขามีสถานะที่เขาทำของเขาได้โดยถูกต้องชอบธรรมทางโลก แต่เราเสียสละ สิ่งที่เป็นโลกเราเสียสละ เสียสละขึ้นมาเพื่อประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเสียสละเพื่อประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาปฏิบัติต้องปฏิบัติเป็นธรรม ถ้าปฏิบัติเป็นธรรม ธรรมอยู่ที่ไหน

ธรรมนะ สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม สิ่งที่สำคัญๆ เวลาเราศึกษา เห็นไหม สติ สติก็เป็นตัวอักษร สมาธิก็เป็นตัวอักษร ปัญญาก็เขียนเอา มันเป็นตัวอักษรทั้งนั้น นั่นเป็นชื่อ มันไม่มีอยู่จริง ถ้าไม่มีอยู่จริง ทำไมเรามีสติมีปัญหา ทำไมเราคิดได้ละ ทำไมเรามีปัญญา คุณสิ เราจะมาประพฤติปฏิบัติ ปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญาพื้นฐาน

เวลาวิชาชีพโลกเขาศึกษากัน เขาก็ใช้ขั้น ๕ นี้แหละ ใช้จิตวิญญาณนี้แหละศึกษา ศึกษา มามันเป็นปัญญา ปัญญาสมอง ใช้สมอง ใช้ความจำ ใช้ต่างๆ ศึกษา มา ศึกษา มาเพื่อความรู้ แล้วความรู้แบบนี้เราเทียบเคียงกับความรู้ แล้วเวลาเราจะปฏิบัติละ เวลาปฏิบัติ เราตั้งสติ เรานั่งสมาธิ เราเดินจงกรม มันอยู่ในทางจงกรมได้ไหมละ มันนั่งสมาธิแล้วมันจะสงบระงับเข้ามาไหมละ ถ้าเดินไปก็เดินด้วยกิริยา ใจมันอยู่กับเราไหม ใจมันไม่อยู่กับเราหรือ ถ้าใจมันไม่อยู่กับเรา

สิ่งที่ปฏิบัติตามความเป็นจริง ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าทำสมาธิ เรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเหตุมันสมควรมันลงทั้งนั้นแหละ แต่นี่ยังปฏิบัติไป กิเลสมันกระทุ้งไปด้วย สมุทัยมันเจือปนไปด้วย ยิ่งปฏิบัติกิเลสมันยิ่งคั่นรน มันยิ่งคั่นรน มันยังมีแต่ความเร่าร้อนๆ ทำไมปฏิบัติแล้วมันเร่าร้อนอย่างนี้ละ นี่กิเลสมันสร้างราคา กิเลสมันสร้างราคาในตัวมันไง ถ้ากิเลสมันสร้างราคานะ มันไม่ใช่ธรรม เพราะการสร้างราคาของกิเลส เราจะค้นหามัน เราจะทำความสงบของใจ ในเมื่อเรายังไม่รู้จักกิเลสเป็นอย่างไร เราจะทำความสงบของใจ ถ้าใจสงบได้นั้นคือกิเลสมันสงบตัวลง กิเลสมันเบาบางลง ใจเราสงบตัวได้

ถ้ากิเลสมันมีมูลค่ามาก เรามีแต่ความเกลียด เรามีแต่ความทุกข์ความร้อน นั่นกิเลสมันแสดงตัวของมันเต็มที่ แต่ถ้าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความธรรมสังเวช มันสังเวชนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อารมณ์อย่างนี้มันเป็นโทสัคคินา โมหัคคินา มันเป็นไฟ มันเป็นไฟเผาเรา

ความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นไฟทั้งนั้น มันเป็นการแสดงออกของกิเลสทั้งนั้น เราก็ศึกษา เรา รู้จักความโลภ ความโกรธ ความหลง เราได้ชื่อมันมา พอได้ชื่อมา เราพยายามมีสามัญ

สำนึก ธรรมสังเวชฯ ใจ อ้อ! ถ้ามันเผาผลาญเรา นี่ใจ โทสคติภา ถ้ามันหลง หลงนี้โลกคติภา เราได้ชื่อมันมา แล้วเราก็พยายามเทียบเคียงในใจเราใจ ถ้าเราเทียบเคียงในใจของเรา มันเกิดธรรมสังเวชใจ

ถ้ามันเกิดธรรมสังเวช ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเทียบเคียงๆ กันมา เราเทียบเคียงได้ เวลาคนโกรธ ถ้ามีสติปัญญา มันเท่าทันความโกรธของเรา ถ้าเรามีสติปัญญา ถ้าเราจะลุ่มหลง เราจะโดนใครน้อฉล ถ้าเรามีสติปัญญาแยกแยะ เราเท่าทัน เราก็รู้ทัน นี่เราเทียบเคียงเอาๆ ถ้าเทียบเคียงเอา เทียบเคียงด้วยอารมณ์ สัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์เทียบเคียงเอา มันเป็นโลกๆ สิ่งที่ว่ากิเลสมันสร้างราคา กิเลสมันสร้างราคา มันสร้างราคาอย่างนี้ไง พอมันสร้างราคาขึ้นมา เราก็ว่าเราปฏิบัติธรรม เรารู้ธรรมะ เรารู้ธรรมะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีเท่านี้ เราก็เข้าใจทั้งหมดแล้ว เราก็สิ้นกิเลสแล้ว นี่ใจ ถ้ามันสร้างราคาแบบนี้แล้วเอาไปสอนคนอื่น คนอื่นก็ศึกษาได้แค่นี้ใจ

เขาไม่มีเจ้าหน้าที่ ไม่มีผู้รักษากฎหมาย ผู้ที่เขาสร้างราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ ถ้าเขาทำผิดกฎหมาย กฎหมายเขาควบคุม เขาต้องเอาไปสอบสวนหาความผิดให้เห็นว่าทำ ความผิดสิ่งใดก็จับกันไป เขาต้องรับโทษไป แต่เวลาเราศึกษา เราศึกษาของเราเอง ผู้ที่ปฏิบัติมี วุฒิภาวะแบบนี้ ด้วยการสร้างราคาว่าความเป็นธรรม เขาก็เอาสิ่งนี้มาแสดง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ เราก็ศึกษา เราก็ได้ศึกษาธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เวลาเมื่ออารมณ์ความรู้สึกเกิดขึ้นมา เราเทียบเคียงด้วยธรรมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็เข้าใจได้ แล้วมันเป็นความจริงหรือเปล่าละ นี่ใจ ถ้ากิเลส มันสร้างราคาใจ โลกปฏิบัติธรรมใจ ปฏิบัติธรรมแบบโลกๆ ใจ ถ้าโลกปฏิบัติธรรมเพราะอะไร เพราะมันไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะใจ

ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะนะ สิ่งที่จะปฏิบัติธรรม จะปฏิบัติธรรมให้เห็นตามความเป็นจริง อย่าให้กิเลสมันสร้างราคา มันต้องทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ ถ้าใจสงบเข้ามา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าจิตมันสงบนะ มันสงบเข้ามามันมีความสุข แต่ที่เราศึกษาธรรมให้กิเลส มันสร้างราคา ศึกษาธรรม ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็เทียบเคียงเอา โดยสัญญาอารมณ์ ถ้าเทียบเคียงโดยสัญญาอารมณ์ก็ว่าสิ่งนี้ความ โลก ความโกรธ ความหลง เรา รู้เท่าทันหมดแล้ว เมื่อก่อน ก่อนที่จะประพฤติปฏิบัติเราเป็นคนที่ยังโกรธมาก เวลาเมื่ออารมณ์ความ

โกรธแล้วมันจะเผาตัวเราเอง แล้วเราจะไปทำลายคนอื่น เดียวนี้เรามาปฏิบัติธรรม เรารู้เท่าทันหัวใจของเราหมดเลย เดียวนี้ความโกรธของเราจะไม่มีเลย เดียวนี้เราเป็นคนดีขึ้นมา ถ้าสร้างราคา พุดกันแบบนี้ สร้างราคาพุดกันแบบนี้ ถ้าเขาพุดกันแบบนี้ เขาสร้างราคา พอสร้างราคาขึ้นมาแล้วมันเป็นจริงไหมล่ะ? มันไม่เป็นจริง

เพราะยังไม่ได้ใจใจดำ ยังไม่ได้ใจใจดำ ไม่ได้ใจถึงกิเลสใจ กิเลสมันฝังตัวอยู่ในหัวใจ ยังไม่ได้เข้าไปถึงตัวใจ ยังไม่เข้าถึงตัวกิเลส มันก็บอกว่าไม่เป็นไร เมื่อก่อนเป็นคนโกรธ มีความโลภ ความโกรธ ความหลงท่วมท้น เดียวนี้พอมานำปฏิบัติธรรมแล้ว เดียวนี้เป็นคนดี เดียวนี้ไม่โกรธใครเลย เดียวนี้ไม่ลุ่มหลงสิ่งใดทั้งสิ้น...มันลุ่มหลงอยู่ทั้งหัวใจ บอกไม่ลุ่มหลงทั้งสิ้น เพราะมันเป็นกิเลสสร้างราคาไป แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์นะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นแบบนี้ ถ้าศีลธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม สิ่งที่เกิดสังขารขึ้นมามันมีการกระทำของมัน จิตมันมีการกระทำของมัน มีความจริงในหัวใจใจ ถ้ามีความจริงในหัวใจ

เวลาเราขึ้นมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราก็มีความรู้สึกนึกคิดไปทั้งนั้นแหละ มันจะมีความรู้สึกนึกคิดไปตามแต่กระแสของต้นหาคความทะยานอยาก เพราะทุกคนคิดว่าตัวเองคิดดีคิดงามทั้งนั้น ฉะนั้น ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพุทธวิสัย มีปัญญากว้างขวาง ได้บัญญัติ พระปัจเจกพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ตรัสรู้เองโดยชอบเหมือนกัน แต่ไม่ได้วางธรรมวินัยนี้ไว้ เวลาพระปัจเจกพุทธเจ้าอยู่ก็สอนตามที่พระปัจเจกพุทธเจ้าจะสอนได้ สอนได้บอกได้ แต่ไม่ได้พุดรายละเอียดเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา วางธรรมวินัยอย่างนี้ไว้ แล้วเราศึกษาๆ มา ศึกษาโดยกิเลสมันจะสร้างราคา กิเลสสร้างราคา ก็ไปคิดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ สิ่งนั้นเป็นธรรม ถ้ามีสตินะ มีครูมีอาจารย์คอยเตือนนะ ถ้าเราใช้ปัญญา ถ้าเราพูดอะไรๆ ใช้คำปริกรรม มันไม่ถูกจริต ถ้าเราใช้ปัญญาของเราไป มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ สิ่งที่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วเปรียบเทียบ เทียบเคียงมา มันสลดมันสังเวช นั่นล่ะมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เป็นปัญญาอบรมสมาธิเพราะปัญญามันจับอารมณ์ความรู้สึกของเรา ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันเกิดกับจิตของเรา ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันมาจากไหน ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันก็เกิดจากจิต

จิต เห็นใหม่ คุณิ เวลาทำความสงบของใจเข้ามา จิตถ้ามันสงบเข้ามามันไม่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง มันสงบระงับ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตเดิมแท้มันสงบระงับของมันในตัวของจิต แต่มันมีวิชาความไม่รู้ของมัน เวลามันไปกระทบ กระทบถึงจรตนิสัยมันก็รุนแรงของมันออกมา ถ้ามันมีความรุนแรงของมันออกมา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเทียบเคียงๆ เราเทียบเคียงกับอารมณ์อย่างนี้ ถ้าเรามีสติปัญญา นี่มันคือปัญญาอะไร? มันก็คือปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันเป็นจิตคิดๆ มันเป็นเรื่องโลกๆ โลกๆ หมายถึงว่ากายกับใจเป็นโลก

เราเกิดมาจากพ่อจากแม่เราเป็นโลก เราเกิดมาจากโลก เกิดจากพ่อจากแม่ จากพ่อจากแม่ มนุษย์มีธาตุ ๔ และ ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ คือขันธ์ ขันธ์นี้เป็นนามธรรม ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ร่างกาย สิ่งนี้เป็นร่างกาย เพราะเราเกิดมาโดยธรรมชาติมันก็ทำงานของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แล้วเราศึกษาๆ เราก็เทียบเคียงอยู่อย่างนั้น พอเทียบเคียงอยู่อย่างนั้น ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราเทียบเคียงมา มีสติมีปัญญา มันทันความโลภ ความโลภมันก็หยุด มันทันความหลงโดยมีปัญญาแยกแยะแล้วมีความหลงมันก็ไม่หลงไปกับเขา ถ้ามันมีความโลภ มีความโลภถ้ามีสติปัญญาเราจะโลกไปที่ไหน เราจะหาขนาดไหน โลกมาทั้งโลกมาเป็นของเรา เราจะดูแลรักษาอย่างไร ถ้ามีสติปัญญามันใช้แยกแยะไปแล้วมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิมันก็เป็นสัมมาทิฐิ สัมมาทิฐิคือมันถูกต้องดีงาม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรมเพราะมีสติมีปัญญาไง มีสติปัญญา สติปัญญามันเป็นโลกีย์ปัญญาไง ปัญญาเกิดจากจิตใจ ปัญญาเกิดจากสามัญสำนึก ปัญญาที่เราใช้สติปัญญาอย่างนี้ ศึกษา ศึกษาวิชาชีพ ศึกษาทางโลกไง สิ่งนี้ทางโลกศึกษามา ศึกษามาเป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เพราะอะไร วิทยาศาสตร์เพราะว่าศึกษามาเป็นแขนงเดียว เป็นสิ่งที่ตายตัว สิ่งนี้ตายตัวไง นี่ความคิดอย่างนี้ ถ้าความคิดอย่างนี้ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เป็นความจริงไง ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันเป็นโทสัคคินา โลภัคคินา มันก็เป็นความจริงใจ พอมีสติปัญญาเท่าทันแล้วมันก็จบใจ มันก็เป็นความจริงใจ นี่วิทยาศาสตร์ โลก ศึกษาทางโลกไง แล้วกิเลสมันก็สร้างมูลค่า สร้างราคา แล้วก็เอาสิ่งเอาไปสอนกัน เอาไปสั่งสอนว่า “นี่นิพพาน สิ้นสุดแห่งทุกข์ เพราะอะไร เพราะรู้เท่าทันหมดแล้ว” แล้วมันได้อะไรขึ้นมาละ...นี่สร้างราคา

การสร้างราคานะ สร้างราคามา แล้วมันไม่เป็นความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาไม่มี พอเขาไม่มีเขาก็สอนตามความเชื่อของเขา เดียรถีย์ นิครนถ์เขาก็สอนไปตามความเชื่อของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษามา มันไม่ใช่ทั้งนั้นแหละ แล้ววางไว้ สิ่งนี้มันแก้กิเลสไม่ได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับมาประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา บุปเพณิวาสนานุสสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวัภยญาณ วิชชา ๓ ทำลายอวิชชา ทำลายพญามาร ทำลายเห็นชัดๆ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าการทำลาย การฆ่าอย่างอื่นเป็นบาปเป็นกรรม สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้น แต่การฆ่ากิเลสประเสริฐๆ ทั้งนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทำมานะ ทำมาแล้ว แล้วทำตามความเป็นจริงมันก็เป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ววางธรรมวินัย แต่พวกเราอำนาจาจนามันอ่อนค้อยไย กิเลสมันยกย่อน เวลาศึกษาขึ้นมาก็ศึกษาแบบโลกๆ โลกที่เขาทำกัน แล้วก็สร้างราคากันมา

สร้างราคามันเป็นเรื่องของเขานะ แต่เราต้องเตือนใจเรา ถ้าเราปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้ากิเลสเราสร้างราคา ถ้าเป็นธรรมละ เป็นธรรมเราต้องไม่เชื่อสิ่งนี้สิ ถ้าเราไม่เชื่อสิ่งนี้ เราไม่เชื่อสิ่งนี้ เราจะมีสติปัญญา ถ้ามันแยกแยะของมันตามความเป็นจริง ถ้าเรามีสติปัญญา แยกแยะตามความเป็นจริง มันมีผลของมัน เวลามันปล่อยขึ้นมามันมีผู้ปล่อย เวลามันปล่อย อารมณ์ มันปล่อยมาแล้วจิตมันเด่นมาก ความรู้สึกมันเด่นมาก ความรู้สึกเด่น แล้วมันไม่เกาะเกี่ยวกับสิ่งใด มันมหัศจรรย์อย่างไร

นี่ไง ถ้ามันปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา มันสัมมาทิฐิ มันก็เป็นสัมมาสมาธิ มันก็มีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันไม่ได้สร้างราคา ทั้งๆ ที่มันไม่มีราคาเลย มันเป็นเรื่องโลกีย์ปัญญา ปัญญาโลกๆ มันจะมีราคาอะไร เพราะความคิดเกิดดับ ความคิดเกิดดับมันก็มีของมันอยู่แล้ว ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ มันมีของมันอยู่แล้ว มันเสวยอารมณ์ มันกระทบกันตลอดเวลา สิ่งที่มีมันกระทบ จิต อากาของจิตมันกระทบกันมันถึงเป็นอารมณ์ความรู้สึกออกมา มันมีของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แต่เพราะเรามองข้ามกันไป แล้วไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปเปรียบเทียบ เทียบเคียงกับข้างนอก

พอเทียบเคียงข้างนอก เพราะมันธรรมสังเวช มันสังเวชในธรรมไง สังเวชในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เห็นผล มันก็ปล่อย พอปล่อย ปล่อยแล้วมันเข้าใจผิด มันสร้างราคาขึ้นมา มันก็ว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบูรณ์แล้ว แต่ในการปฏิบัติโดยที่ทำไมไม่ให้เลสมันสร้างราคา ให้มันเป็นสังฆธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งโลกทั้งหมด ศึกษาากับโลก ถ้าศึกษากับโลก โลกไม่เป็นความจริงก็ยังคงทั้งในการปฏิบัติทางโลก แล้วปฏิบัติตามความเป็นจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันถึงเป็นธรรมขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดท่ามกลางพระพุทธศาสนา มีครูมีอาจารย์คอยชี้แนะให้เราประพฤติปฏิบัติ มีครูมีอาจารย์ให้เราลุยไฟเข้าไปเลย ลุยไฟคือลุยกิเลสเข้าไปกลางหัวใจของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติ เราต้องเผชิญกับความจริงของเรา ถ้าเราเผชิญกับความจริงของเราด้วยสติด้วยปัญญา ถ้ามันเกิดผลขึ้นมามันก็เป็นสัมมาทิฐิ เป็นสติกัมมาสติ เป็นสมาธิก็เป็นสัมมาสมาธิ

แต่ถ้ามันมีการฉ้อฉล มันทุศีล มันทุศีลมันก็ไม่เป็นสัมมา เวลาเกิดสมาธิมันเกิดสมาธิได้ เวลาเกิดปัญญาขึ้นมามันก็เป็นอกุศล เป็นอกุศลมันก็สร้างราคา พอสร้างราคามันก็หมุนออกไปเพื่อหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เข้าใจว่าสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับตัว แต่ถ้าเป็นความจริงแล้วสิ่งนั้นเป็นโทษกับตัว โทษกับตัวเพราะทำให้จิตใจนี้ห่างไกลจากสัจจะความจริง ถ้ามันห่างไกลจากสัจจะความจริงมันก็สร้างแต่อกุศล มันก็สร้างราคา ทำเพื่อโลกๆ ทำเพื่อให้คนเชื่อถือ

แต่ถ้ามันเป็นความจริงละ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านบอกว่า แม้แต่นั่งอยู่ตรงหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะไม่ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแม้แต่คำเดียว นี่ไง ถ้ามันเป็นธรรมความจริงแล้วมันจะเป็นความจริง จริงในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงนั้นจริงๆ ถ้าเป็นตามนั้นจริงๆ มันทำอย่างไรมันถึงเป็นจริงละ

แต่ถ้ากิเลสมันสร้างราคา มันสร้างเอง สร้างเอง เห็นไหม สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา เพราะสร้างเองมันอยู่ไม่ได้หรอก มันไม่มีความจริง ถ้ามีความจริงขึ้นมา เรามีสติมีปัญญาปั๊บ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเรากำหนดพุทโธไม่ได้ กำหนดพุทโธๆ ถ้าใครกำหนดพุทโธได้ กำหนดพุทโธไป ถ้าใครใช้อานาปานสติ อานาปานสติ

ไป เพราะโดยสัญชาตญาณของมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ มันกระทบกระเทือนกันตลอดเวลา มันกระทบกันมันถึงเสวยอารมณ์ มันถึงเกิดอารมณ์ตลอดเวลา เราก็ให้มันกำหนดพุทโธชะ

พุทธานุสติ เอาความรู้สึกทั้งหมดมาอยู่กับพุทโธๆ ถ้าทำได้ ถ้าทำได้ จิตมันสงบ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี่เป็นความจริงของจิต จิตมันมีความจริงของมัน ถ้าจิตมันสงบเข้ามา สงบแล้วก็มีความสุขแล้ว แต่ถ้าจิตมันเป็นมิจฉานะ มันว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ เพราะเหตุใดละ ว่างๆ เพราะเริ่มต้นเราจะทำด้วยสติสมบูรณ์เราก็ทำกึ่งๆ ทำพอสักแต่ว่าทำ ทำพอแต่สักแต่ที่ว่าที่เราเคยดำรงชีวิตอยู่ เราดำรงชีวิต เราทำงานของเราอย่างนี้ เราก็ใช้ความรู้สึกนึกคิดเราทำอยู่อย่างนี้ เราว่าเราทำสมบูรณ์แล้ว

เวลามันทำไปๆ คูสิ เวลาเขาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วธรรมสังเวช เทียบเคียงเอาแล้วมันก็สังเวช นี่ก็เหมือนกัน เราพุทโธๆ ของเราไปแล้วมันก็หายไปเลย พุทโธแล้วมันก็ไม่มีเหตุมีผล ดับหายไป เห็นไหม เราทำของเราโดยสามัญสำนึก เราเคยทำของเราอยู่อย่างใดเราก็ทำของเราอยู่อย่างนั้น พอมันเป็นไป มันว่างๆ มันเว้งว่างไปมันก็บอกว่าเป็นสัมมาสมาธิ เป็นสมาธิ แล้วถ้าคนไม่มีสติปัญญา มันบอกว่าเป็นนิพพานไปเลย

การสร้างราคาของกิเลสมันร้ายนะ กิเลส พญามารจับจองหัวใจของสัตว์โลก แล้วอาศัยหัวใจของสัตว์โลกเป็นที่อยู่อาศัยมาตลอด แล้วเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา หลวงตาบอกว่าในใจของเรามันเหมือนเก้าอี้คนตรี มีกิเลสกับธรรมผลัดกันเป็นผู้ที่ครอบครอง ถ้ามีธรรมครอบครอง ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยการเปรียบเทียบ มันก็เป็นธรรมครอบครอง แต่ครอบครองในสถานะของโลก ของโลกก็ปัญญา ของโลกก็ปัญญามันก็ควบคุมกันได้ เป็นวัฒนธรรม เป็นประเพณี

เรามีมารยาทสังคัม เราควบคุมตัวเราได้ แต่เราไม่ได้ควบคุมกิเลสได้ เราควบคุมตัวเราได้ แต่กิเลสมันก็ดิ้นรนอยู่ในใจของเรา แต่ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง เราพุทโธๆ พุทธานุสติ ถ้ากิเลสมันอ่อนตัวลง กิเลสมันเบาบางลง จิตมันลงสู่ความสงบได้ ถ้าจิตมันลงสู่ความสงบ นี่สัมมาสมาธิ เพราะสัมมาสมาธิ สติ สมาธิมันสมบูรณ์มาก แล้วเราพยายามหมั่นเพียรของเรา ถ้ามันมีสติ มีสมาธิแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาๆ พอเราใช้ปัญญาไป เราเห็นภาวนามยปัญญาเกิดขึ้น เราจะมหัสจรรย์ เราจะมหัสจรรย์กับเรื่องของหัวใจ เราจะมหัสจรรย์ในธรรมขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ใจทั้งนั้น ถ้าจิตมันสงบแล้วนะ แล้วฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ถ้ามันไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริง

จิตสงบแล้ว ถ้าจิตมันสงบ จิตมันเป็นจิตจริง ถ้ารู้ ถ้าเห็นสิ่งใดมันรู้ตามความเป็นจริงในใจดวงนั้น ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าสมควรแก่ธรรมเพราะจิตมีอำนาจาวิชา ถ้ามันเห็นกายขึ้นมามันสะท้อนหัวใจมาก ถ้าจิตสงบแล้วมันจับเวทนาได้ มันจับเวทนาได้ ทำไมมันจับได้แล้วมันจับได้แล้วพิจารณาได้ แต่เดิมเรานั่งสมาธิ เวลาเวทนาเกิดขึ้นเรามีความเจ็บความปวด เรามีแต่ความทุกข์ความร้อน เรามีแต่ความอึดอัดขัดข้องไปหมดเลย แล้วเราก็ก้มลูกคลุกคลานกันมาตลอด

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา เรามีความเพียร มีความวิริยะ มีความอดุทธาหะของเรา เราพยายามดูแลใจของเราจนใจของเราสงบตัวเข้าไปได้ ถ้าจิตสงบแล้วถ้ามันไปจับเวทนาได้ ทำไมเราจับเวทนาได้ ถ้าจับเวทนาได้แล้วเราพิจารณาแยกแยะขึ้นไป ทำไมมันถูกใจเรานัก มันพิจารณาแล้วมันมีความสุขนัก บอกเวทนามันมีเพราะเราไปแสวง เวทนามีเพราะเราไปยึดมันถือมันมันเอง เพราะจิตเราไม่มีสติไม่มีปัญญา เราถึงไปยึดมันถือมันมันเป็นเราๆ พอมีสติปัญญาขึ้นไป พิจารณาไปแล้วมันปล่อยๆ มันปล่อยแล้วมันว่างหมดเลย แล้วเวทนามันหายไปไหนล่ะ

เวทนามีเพราะจิตมันไปจับไปต้องเอง แต่ถ้าจิตมันปล่อยมันวางขึ้นมา พอจิตมันเป็นเอกเทศขึ้นมา ถ้ามันพิจารณาอย่างนี้ การพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรมขึ้นมา การพิจารณา จิตสงบแล้วจับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรม พิจารณาแล้วมันแตกต่างกันกับที่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันเป็นสิ่งที่กวนเรา เป็นสิ่งที่ทำให้จิตใจนี้ต่ำต้อยนัก เรามีสติมีปัญญาแล้วเราทันความโลภ ความโกรธ ความหลงแล้วมันก็ปล่อยวางหมด เราปล่อยวางแล้วมันก็เป็น เขาว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ การสร้างราคาขึ้นมา สิ่งที่เป็นโลกๆ เป็นแบบนี้ มันไม่มีการพิจารณาไง มันเป็นการเทียบเคียง มันเป็นการเทียบเคียงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเอาสิ่งนี้มาเทียบเคียง พอเทียบเคียงขึ้นมาด้วยเหตุด้วยผลมันก็ยอมรับเหตุและผลถ้าเรามีสติ ถ้าเราขาดสติขึ้นมามันก็ไม่ยอมรับฟังเหตุฟังผลหรอก มันว่าความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นความถูกต้อง เป็นความชอบธรรม เป็นความดีงาม ถ้าสติไม่สมบูรณ์ สติไม่ดี

นะ แล้วถ้ากิเลสมันสร้าง ให้ค่าให้ราคาขึ้นมา มันก็ว่าสิ่งนั้นถูกใจ ความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นสมบัติของเรา ความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นสิ่งที่ทำแล้วได้ประโยชน์...มันคิดไปนู่น มันเป็นวิฤติภาวะ เป็นระดับของคุณค่าของใจระดับหนึ่ง นี่พูดถึงถ้าเราเทียบเคียงเอานะ

แต่ถ้าจิตเราสงบ เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ใจมันสงบระงับเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้วมันมีความสุข มันแตกต่างกันแล้วละ แค่งสงบมันก็เทียบเคียงได้แล้ว ที่เราเทียบเคียงนั้นมันเป็นการเทียบเคียง มันปล่อยด้วยเหตุผลของธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่ได้เกิดปัญญาของเรา มันไม่ได้จิตสงบขึ้นมาแล้วเข้าไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นกาย เห็นเวทนา คือเห็นกิเลส เราจิตสงบแล้วถ้าเราเห็นกาย เพราะกิเลสมันเป็นชื่อ กิเลสมันมีแต่ชื่อ แต่กิเลสมันทำงานของมัน โดยผ่านกาย ผ่านเวทนา ผ่านจิต ผ่านธรรม ถ้าเราจับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรมได้ นั่นล่ะเท่ากับเราจับตัวกิเลสได้ ถ้าเราจับตัวกิเลสได้ เราพิจารณา เราแยกแยะไป

เพราะกิเลสเป็นนามธรรม กิเลสเป็นสังโยชน์ เอาสิ่งนี้ สักกายทิฏฐิความเห็นผิดของเรา ว่ากายเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยการเทียบเคียงว่าไม่ใช่เราทั้งนั้นแหละ แต่จริงๆ กิเลสที่มันมีชีวิต กิเลสที่มันเป็นสังโยชน์ กิเลสที่มันเป็นเครื่องร้อยรัด เครื่องร้อยรัดที่ร้อยรัดจิตของเรากับสิ่งที่ว่าทิฏฐิความเห็นผิดมันร้อยรัดไว้มันก็บอกว่ามันไม่ได้บอกว่าเราเป็นเรา เราเป็นเราหรือไม่เป็นเรา แต่มันก็ยึดของมันโดยสัจจะโดยธรรมชาติของมัน

แต่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจิตสงบแล้วเราจับกาย จับเวทนา เราจับกิเลสได้ เราพิจารณาเป็นครั้งเป็นคราว เป็นครั้งเป็นคราวมันต่อสู้อยู่กันระหว่างกิเลส มันสร้างราคา สร้างราคาว่าเป็นธรรมๆ ถ้าเป็นธรรมอย่างนี้กิเลสมันสร้างราคา กับที่เราปฏิบัติ ธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติธรรม เห็นใหม่ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ สิ่งที่เป็นเหตุๆ นี่ไง อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป พิจารณาไปมันก็สั้นคลอนไป ถ้าอตตกิลมถานุโยค ปฏิบัติไปแล้วมันก็ไม่สมเหตุผลของมัน แต่ถ้าปฏิบัติไปแล้วถ้ามันมีสติปัญญารวบรวมไปมันก็เป็นกามสุขัลลิกานุโยค มันปล่อยวางขึ้นมา มันมีความสุขของมัน

อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ทางสองส่วนเวลาปฏิบัติไป กิเลสมันสร้างราคา ถ้าเราทำได้ ทำขึ้นมาเป็นกามสุขัลลิกานุโยค ที่มันสงบระงับ มันปล่อยวางเข้ามา มันทะลุไปสู่ธรรมแล้วถ้าเป็นสัมมาทิฏฐิละ เป็นมัชฌิมาปฏิบัติละ

ถ้าเป็นมัชฌิมาปฏิปทา มันเป็นความถูกต้องชอบธรรม ถ้าความถูกต้องชอบธรรมมันก็มี การพิจารณาใจ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาธรรม พิจารณาธรรม พิจารณาชั่วแล้วชั่ว เล่า พิจารณาชั่วแล้วชั่วเล่า การชั่วแล้วชั่วเล่าก็ฝึกหัดหัวใจของเราขึ้นมา การฝึกหัด การกระทำ นี้ ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการกระทำ

แล้วการที่ภาวนามยปัญญาทำไปแล้วถ้าสมาธิมันอ่อนลง ถ้าปฏิบัติไปแล้วถ้ากิเลสมัน เข้มแข็งขึ้น สมาธิมันอ่อนลง มันภาวนาไปไม่ได้ ถ้าภาวนาไปไม่ได้ เราจะปล่อยวางอย่างไร? กลับมาทำความสงบของใจ

การภาวนาไป การทำงาน การทำงานมันต้องมีความผิดพลาด การทำงานมันต้องมี อุปสรรคแน่นอน แล้วงานทางโลกเรายังล้มลุกคลุกคลานกันอยู่เลย งานทางโลก เราปฏิบัติแล้ว มันยังมีอุปสรรคขวากหนามขวางทางการทำงานของเรา แล้วเราปฏิบัติทางธรรม กิเลสมันมีชีวิต ณะ เพราะถ้าผลอะไร กิเลสมันต่อ ยอดสร้างราคาธรรมะให้พร้อมเลย แล้วเราปฏิบัติ ปฏิบัติ เพราะอะไร ปฏิบัติเพราะคูสิ เคนจงกรม นั่งสมาธิภาวนามันทุกข์ยากนะ ลงทุนลงแรงทำจริงทำ จังของเรา ทำจริงทำจังเพื่อจิตของเรา

เวลาเราเกิดมา เราเกิดจากพ่อจากแม่ เกิดมาเป็นมนุษย์นี้เกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่ให้ ร่างกายนี้มา ถ้าพ่อแม่ให้ร่างกายนี้มา เพราะมันเป็นภวาสวะ เป็นภพ เป็นมนุษย์ มันต้องมีร่างกาย นี้ แต่จิตใจของเราๆ จิตใจของเราปฏิบัติสันธิตเกิดในใจ เกิดในกรรม เกิดในน้ำคร่ำ เกิดใน โอปปาทิกะ การกำเนิด กำเนิดในใจของเราๆ ใจของเรา ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราจะมาประพฤติ ปฏิบัติของเรา ใจของเรา เราจะดูแลใจของเรา

ถ้าดูแลใจของเรา เวลาปฏิบัติไปใจมันเหนื่อยล้า นั่งสมาธิมันก็บีบคั้น เคนจงกรมขึ้นมา ก็ ทุกข์ยาก แล้วเวลาที่มีความสงบขึ้นมามันก็ผ่อนคลาย มันมีความสงบมีความสุขของใจดวงนั้น แล้วปฏิบัติไปเดียวกิเลสมันก็ท่วมท้น ท่วมท้นก็ต้องต่อสู้กับมัน ถ้าเราปฏิบัติบ่อยครั้งเข้า เรามี สติมีปัญญาขึ้นมา เรานักปฏิบัตินะ ถ้านักปฏิบัติขึ้นมาเขาจะอยู่ในที่วิเวก เขาจะไม่คลุกคลี ถ้า การคลุกคลี เพราะคลุกคลี กิเลสมันอยู่กับเรา แล้วไปกระตุ้นมัน สิ่งทีคลุกคลีก็ไปสะกิดๆ สะกิด แล้วมันฟูตลอด แล้วรักษาให้มันสงบมันก็แสนทุกข์แสนยากอยู่แล้ว แล้วทำไมเราจะต้องมา สะกิดให้มันฟูขึ้นมาตลอดไป

ฉะนั้น นักปฏิบัติเรามันถึงไม่คลุกคลี ปฏิบัติของเรา เราจะอยู่ในที่ความสงบสงัด ฉะนั้น เวลาปฏิบัติเราต้องเห็นใจต่อกัน เห็นใจต่อกัน เพราะว่ากิเลสมันแก้ยาก กิเลสมันมีอยู่กับทุกๆ ดวงใจ แล้วทุกดวงใจที่มาปฏิบัตินี้ก็มาปฏิบัติเพื่อจะชำระล้างมัน ฉะนั้น เราทำปฏิบัติเพื่อหัวใจของเราไง ถ้าหัวใจของเรา เรามีสติปัญญารักษาใจดวงนี้ เราจะมีกำลังขึ้นมา จะให้เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราทำของเราด้วยความเพียรชอบ ปฏิบัติด้วยความชอบธรรมของเรา ที่นี้ปฏิบัติด้วยความชอบธรรมของเรา แต่กิเลสมันไม่ให้ชอบธรรมหรอก กิเลสมันจะทำให้เราเบี่ยงเบนตลอด ถ้าการเบี่ยงเบนตลอด เราต้องมีสติ เราปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งโลกมาทั้งหมดนะ แล้วปฏิบัติอยู่กับโลกพักหนึ่ง ๖ ปี กว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเข้าสู่สัจจะความจริงได้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันมีอยู่จริงใจ มันมีอยู่จริง เพราะเวลามันเป็น มันเป็นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ ตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาสิ้นกิเลสไปแล้ว สอุปาทิเสสนิพพาน เป็นพระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่

สิ่งที่ธาตุขันธ์ สอุปาทิเสสนิพพาน สะคือเศษส่วน คือร่างกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมอยู่ ๔๕ ปี เพราะการเผยแผ่ธรรมอันนั้นพระอนันท์จดจำไว้ พระอุบาลีจดจำวินัยไว้ แล้วจดจารึกมาเป็นประโยชน์กับเราอยู่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เราจะเอาความจริงของเราขึ้นมา เราก็ต้องประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ปฏิบัติตามความเป็นจริง เรามีความเพียร ความวิริยะ ความอดสาหัสเพื่อหัวใจของเรา

สงสารตัวเอง เวียนว่ายตายเกิดมา ผลของวิญญูๆ เวียนว่ายตายเกิดมาจนปานนี้ มันไม่มีอะไรมหัศจรรย์หรือ ของเดิมๆ ทั้งนั้นแหละ ตั้งแต่สมัยพุทธกาล ทุกข์ก็เป็นอันนี้ ในสมัยปัจจุบัน ทุกข์ก็เป็นอันนี้ มันแตกต่างที่สภาวะแวดล้อมเท่านั้นเอง ถ้ามันแตกต่างที่สภาวะแวดล้อมนะ แล้วเราจะไปตื่นตื่นอะไรละ ถ้าไม่ตื่นตื่น สิ่งนี้ถ้ามีสติปัญญาอย่างนี้ จิตใจมันไม่วอกแวก จิตใจไม่วอกแวกวอแวออกไปรับรู้ทางโลก ถ้าไม่วอกแวกออกไปรับรู้ทางโลก ทางจงกรมที่นั่งสมาธิมันก็เป็นสิ่งที่น่ารื่นรมย์ แต่ถ้าจิตมันออกไปข้างนอก ทางจงกรมที่นั่งสมาธิมันไม่น่ารื่นรมย์เลย มันเข็ดขยาด แล้วไม่อยากจะเข้าเลยถ้าจิตมันเลื่อม จิตมันท้อถอย

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราให้กำลังเราอย่างนี้ มันมีอุบายวิธีการจะให้กำลังใจเราเอง ไปฟังเทศน์ครูบาอาจารย์นะ ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ จากใจของท่านเข้าสู่หูของเรา แต่เวลาเราฟังเทศน์

ในตัวเราเองเลย ฟังธรรมตลอดเวลา ฟังธรรมตลอดเวลา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นในหัวใจของเรามันจะปลูกปลูก มันจะทำให้จิตใจเรากล้าพอง มันจะทำให้เราเข้มแข็ง ถ้าเราเข้มแข็งขึ้นมา เราทำได้แล้ว

นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา สิ่งที่ทำนี่อิริยาบถ ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน อิริยาบถ ๔ เพราะใจนี้เป็นนามธรรม ปฏิสนธิจิตเกิดมาเป็นมนุษย์กลางหัวอก สิ่งทีกลางหัวอก เรานั่งสมาธิ เดินจงกรม อิริยาบถ ๔ เพื่อค้นหาใจ แล้วถ้าใจมันสงบ ตัวมันสงบ ถ้าตัวมันสงบ มีสติมีปัญญา ถ้ามีสติปัญญา เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม พิจารณาแยกแยะ จับแล้วพิจารณาให้ได้ ถ้าจับแล้วพิจารณาได้ การกระทำแบบนี้ ถ้าการกระทำแบบนี้ นี้ภาวนามยปัญญา

เพราะมีภาวนามยปัญญาจิตนี้มันถึงได้พัฒนา วุฒิภาวะมันถึงได้เพิ่มขึ้น วุฒิภาวะของใจเพิ่มขึ้น พละกำลังของมันก็มีมากขึ้น สัทธินทรีย์ มีอินทรีย์ อินทรีย์แก่กล้า การพิจารณาปัญญามันจะก้าวเดินของมันไป ถ้าก้าวเดินของมันไป การกระทำแบบนี้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจกๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา เราก็ฟังกัน เราก็ปฏิบัติกัน เราสวดมนต์ทุกวัน ธรรมจกๆ ก็สวดกันตลอด แล้วทำไมใจมันไม่เป็นอย่างนั้นล่ะ ใจไม่เป็นอย่างนั้นมันก็เหมือนเริ่มต้นที่ว่าเทียบเคียงเอาๆ

แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมามันไม่ใช่เทียบเคียง เวลาทำจิตสงบก็เกือบเป็นเกือบตาย แล้วถ้าจิตเกือบเป็นเกือบตายแล้ว ชำนาญในวสี ในการเข้าออกสมาธิ รักษาสมาธิไว้ เวลาใช้ปัญญา ใช้ปัญญาแล้วถ้ามันก้าวเดินไปได้ดี เราก็ใช้ปัญญาของเราไป ถ้ามันก้าวเดินไปไม่ดี กลับมาทำสมาธิ กลับมาทำความสงบของใจมากขึ้น ถ้าก้าวเดินไปจนมันอ่อนแรง ถ้าเราทำสมาธิ เดียวมันจะเข้าได้ยาก

ชำนาญอย่างนี้ชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าออก ชำนาญในการรักษาสมาธิ สมาธิมันเสื่อม สมาธิมันอ่อนลง เราจะเพิ่มกำลังได้ทันที แล้วออกใช้ปัญญาแล้ว ออกพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม ถ้าพิจารณาไปได้เราใช้ปัญญาของเราไป

เพราะในเมื่อศีล ศีลที่สะอาดบริสุทธิ์ เราทำให้เกิดสมาธิ สมาธิสะอาดบริสุทธิ์มันก็เกิดปัญญา ปัญญามันฟาดฟันของมัน ศีล สมาธิ ปัญญา ก็มรรค ๘ มรรคมันเคลื่อนที่ ธรรมจักร จักร

มันเคลื่อน ปัญญา มันเคลื่อน มันมหัศจรรย์ หลวงตา ครูบาอาจารย์เราท่านบอกว่าจักรมันเคลื่อนๆ เวลาน้ำป่านะ เวลาพิจารณาอสุภะ โอ๊ย! มันรุนแรง โอ๊ย! มันรุนแรง มันหมุนกลางหัว ออก อู๊ย! มันไปของมันเต็มที นี่ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีความจริงในหัวใจท่านพูดด้วยความুদ্ধคิดมันพูดเมื่อไหร่ก็สดๆ ร้อนๆ มันเป็นความจริงในใจ มันสดๆ ร้อนๆ แล้วถ้ามันเป็นความสดๆ ร้อนๆ อย่างนั้น นี่ความชอบธรรม มัชฌิมา ความชอบธรรม มัชฌิมา ทางสายกลางๆ สายกลางเราก็มาวัดเอาใช่ไหม อ้าว! ช้างซ้าย ช้างขวา เอาตรงกลางพอดี ตรงนี้ตรงกลาง ตรงนี้ตรงกลาง นี่ไงกิเลสมันให้ราคา เวลากิเลสให้ราคาเราก็หลงไหล เอาตรงกลางนะ ซ้ายก็ไม่ไป ขวาก็ไม่ไป เอาตรงกลาง แล้วตรงกลางตรงไหนล่ะ

แต่ถ้ามันชอบธรรมๆ มัชฌิมาชอบธรรม ความชอบธรรม ถ้าสติปัญญามันชอบธรรม มันพิจารณาแล้วมันปล่อยๆ ถ้าปล่อยแล้วนะ เพราะมันปล่อย เพราะมันปล่อยมันมีความสุข เพราะมันปล่อย สติปัญญาเราไม่รอบคอบ พอปล่อยแล้วเราก็มองนี่เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นอกุศลปธรรม สิ่งนี้คือละสังโยชน์ แต่ความจริงมันไม่ได้ละ เพราะไม่มีขณะจิต

ขณะจิตที่เป็นนะ จากคิดไปสู่มันจะมีความรู้ของมัน นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันไม่ชอบธรรม มันไม่มีขณะจิต ถ้าไม่มีขณะจิต มันพิจารณาไป โสคาปัตติมรรค พิจารณาแยกแยะไปๆ เพราะความชะงะล่าใจ เวลาเสื่อม เสื่อมหมดเลยนะ เวลาเสื่อมหมดเลย แล้วจะมาฟื้นฟูนะ ต้องกลับไปตั้งสติ ทำสมาธิให้เข้มแข็งขึ้นมา แล้วก็ต้องมาจับตรงนี้ นี่เศรษฐกิจล้มละลาย ถ้าเศรษฐกิจล้มละลาย ทำมาหากินทุกซี่ยาก คนที่เขาทำมาหากินขึ้นมาโดยที่ปากกัดตีนถีบขึ้นมาเป็นเศรษฐกิจเขายังมีความสุขกว่า ฉะนั้น ความล้มละลาย ความที่จิตเสื่อมมันเป็นปกติของผู้ที่ปฏิบัติ เว้นไว้แต่จิปปาปัญญา

จิปปาปัญญาคือได้สร้าง ได้สร้างบุญกุศล ได้สร้างอำนาจวาสนามามาก ได้สร้างมามาก คือเขาลงทุนลงแรงมามากแล้ว โอ้อย่างพวกเรา เราลงทุนลงแรงมา แต่ไม่มากเท่านั้น ถ้าไม่มากเท่านั้น เวลาทำมันถึงมีโอกาสเสื่อม มีโอกาสเสื่อม มีโอกาสก้าวเดิน นี่เวไนยสัตว์เป็นแบบนี้ ต้องชวนขวย มีความเข้มแข็งแล้วปฏิบัติไป เพราะในชาติปัจจุบันนี้ ในชาติปัจจุบันนี้เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วมีอำนาจวาสนาสนใจใฝ่รู้ในการปฏิบัติ สนใจใฝ่รู้ ตบะธรรมที่จะมาแผดเผากิเลส ไม่สนใจใฝ่รู้หาความสุขแบบโลกๆ ความสุขแบบโลกๆ ความสุขที่เขาแสวงหากันนั้นมันแสวงหาโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แล้วชีวิตนี้ต้องพลัดพรากเป็นที่สุด ต้องตายแน่นอน

แต่ของเรา เราปฏิบัติ เรามีสติมีปัญหาแสวงหา เราก็ต้องตายเหมือนกัน แต่ก่อนจะตาย ก่อนจะตายจะฆ่ากิเลสให้กิเลสมันตายก่อน จะพยายามใช้สติปัญญาพิจารณาแยกแยะให้กิเลส ทำลายกิเลส ไม่ให้กิเลสมันสร้างราคาในใจของเรา เราจะเอาสังขารม เอตบะขรรณ เอา ธรรมจักรทำร้าย ทำลายมันให้ได้

ถ้าทำร้าย ทำลายมันให้ได้ ถ้ามันทำลายของมันได้ตามความเป็นจริง สิ่งที่เป็นจริง พิจารณาซ้ำๆ เข้าไป เพราะอะไร เพราะเราปฏิบัติแล้วเจริญแล้วเสื่อมๆ มันมีโดยข้อเท็จจริง ของมัน มันไม่มีสิ่งใดหอรอก คูสิ พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก วันเวลา นาฬิกาหมุนตลอดเวลา ไม่มีอะไรคงที่หอรอก เวลาที่มันผ่านมาแล้วซื้อคืนมาไม่ได้ เวลาที่ผ่านไป อายุที่มาจนปานนี้ซื้อ คืนมาไม่ได้ ต้องไปข้างหน้าข้างเดียว ต้องไปข้างหน้าอย่างเดียว

ทีนี้เวลาปฏิบัติ เวลามันเสื่อม มันจะเสื่อมอย่างไรให้มันเสื่อมไป เวลาปฏิบัติแล้วถ้ามัน ไม่ได้ผลอย่างไร เราก็มีความมุมานะทำของเราไป ตั้งสติอย่างนี้ไม่ให้กิเลสมันสร้างราคา ถ้า ไม่ให้กิเลสสร้างราคา เวลาปฏิบัติของเราทำต่อเรื่อยๆ ไป พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลามันขาด นะ ขณะจิตมันมี ที่ว่ามันขาดเพราะขณะจิตมันเป็น ขณะจิต เห็นไหม จากคิดเป็นสุข ถ้าจากคิด เป็นสุขแล้ว ของสุขมันจะกลับมาคิดอีกได้ไหม

อกุปปธรรมๆ มันเป็นแบบนั้นแหละ เวลาพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม เวลามันขาดนะ สังโยชน์มันขาด ถ้าสังโยชน์มันขาดมันดั่งแขนขาด ถ้าดั่งแขน ขาด ตัดแขนตัวเองทิ้ง ตัดกิเลสทิ้งจากใจ กิเลสที่มันอยู่ในใจ มันตบะขรรณ ธรรมจักรที่จักรนี้มัน เคลื่อน พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เวลามันชำระล้าง เวลามันขาด มันขาดออกไปจากใจ ขณะจิตมัน สันติภูมิจิโก กังวานกลางหัวใจ

ถ้ามันกังวานกลางหัวใจ คนที่ชำระล้างไป เห็นไหม สักกายทิฐิ ทิฐิฐิความเห็นผิดใน กายไม่มี พิจารณาต่อเนื่องกันไป ถ้าทำความสงบให้มากขึ้น ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็น ธรรมขึ้นไป พิจารณาไปแล้วพิจารณาซ้ำๆ เข้าไปๆ เข้าเข้าไปเพราะอะไร เพราะความลุ่มลึก คลุกคลาน อันนี้มันยืนยันได้เลยนะ บุคคลคู่ที่ ๑ มันจะยืนยัน ยืนยันว่าถ้าเราปฏิบัติแล้ว เราปล่อย วางๆ แล้ว ถ้าโดยความชะล่าใจมันก็ลุ่มลึกคลุกคลานอย่างนี้มาตลอด

แต่เวลาปฏิบัติต่อเนื่องขึ้นไป ถ้าต่อเนื่องขึ้นไป เวลามันจับของมันได้ เวลาพิจารณาซ้ำ พิจารณาซากขึ้นไปมันก็มีความปล่อยวางแบบนี้ เพราะกิเลสอย่างละเอียดขึ้นไป กิเลสอย่าง

ละเอียดขึ้นไปมันก็มีเล่ห์เหลี่ยมของมันมากขึ้นไป สติปัญญาก็ต้องมากขึ้นไป มันต้องมีความรอบคอบมากขึ้นไป ถ้ามากขึ้นไปก็แยกแยะของมัน

ถ้าพิจารณาภายนอก กายมันจะกินสู่ธรรมชาติความจริงของมัน เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ มันก็ปล่อยแล้วปล่อยเล่า ถึงเวลามันขาด โลกนี้ราบหมด โลกนี้ราบหมดเลย ขณะจิตมันเป็น ขณะจิตมันรู้ ถ้าราบหมดเลย ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา ราบอย่างนี้มันเป็นนิพพาน แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยบอกเรา ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเรา ถ้าเราไม่เชื่อของเรา เราทำความสงบของใจให้มากขึ้น ทำความสงบมากขึ้น

แล้วขุดคุ้ยหากิเลสนี้ยากมาก เพราะกิเลสอย่างละเอียด อสุภะๆ มันละเอียดมาก ถ้าละเอียดมาก ถ้ามันจับของมันได้มันสะเทือนเลื่อนลั่นนะ มันจับได้เพราะอะไร เพราะมันได้งาน การได้งาน คุณิ ที่ว่าการขุดคุ้ยหากิเลส พอมันได้งานแล้วพิจารณาเข้าไป มันเป็นมหาสติ-มหาปัญญา มหาปัญญาเพราะอะไร เพราะมันลึกลับซับซ้อน มันเล่ห์กลมหาศาลเลย มันทั้งเล่ห์ทั้งกลของมัน

แต่เราพิจารณาไป ถ้าพิจารณาภายนอก มันจะเปื่อย มันจะพุดองอย่างไรก็แล้วแต่ พิจารณาเข้าไป เข้มขนาดไหนก็พิจารณาเข้าไป มันปล่อย ปล่อยก็เข้าไปๆ อยู่อย่างนั้นแหละ เวลามันปล่อยแล้วมันจะอ้างว่าเป็นอย่างนั้น อ้างว่าเป็นอย่างนี้

อ้างคืออะไร? คือกิเลสมันสร้างราคา กิเลสมันสร้างราคานะ กิเลสมันสร้างราคาขึ้นมา เพื่อให้gikหลงไป แต่ถ้าเป็นธรรมละ ธรรมก็เป็นธรรมจักร จักรต่อสู้อัน พิจารณากันไป แยกแยะไปๆ ถึงที่สุดถ้ามันเข้าสู่ธรรมๆ เข้าสู่ธรรมด้วยความชอบธรรม มัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมาปฏิปทาด้วยความชอบธรรมของมัน มันเป็นสมดุคของมัน ความถูกต้องดีงามของมัน มันทำลายเต็มที่แล้ว ทำลายเต็มที่แล้ว

พิจารณาคือเนื่องกันไป เศษส่วนของมันพิจารณาเข้าไปๆ เข้าไป เข้าไปสู่จิตจิต เข้าไปI^j จิตเต็มเต็มนี้ส่องใสๆ ถ้าส่องใส มันพิจารณาของมันได้ ถ้ามันจับของมันได้ การจับต้อง การจับแต่ละขั้นแต่ละตอนขึ้นไปมันมีวิธีการของมัน คนที่ไม่รู้คนที่ไม่เห็นพูดไม่ได้ พูดไม่ถูก พูดไม่ถูกหรือออก อย่างไรก็ตามก็ไม่ถูก

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทียบเคียงขนาดไหน ปฏิบัติแบบโลกๆ การสร้างราคากัน ก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ มันไม่มีเหตุมีผลอย่างนี้ แล้วเวลาขึ้นไป จับต้องสิ่งใดไม่ได้ หรอก แล้วถ้าไม่มีการกระทำขึ้นมา มันไม่ชำระล้างกิเลส กิเลสคืออะไร? กิเลสคือค้นหาความทะยานอยาก กิเลสคือมันอยากอวด กิเลสคือมันจะอยู่ค้ำฟ้า กิเลสคือมันจะครอบครองโลก แต่พุทธธรรมนะ พุทธธรรมะ แต่มันแสดงออกแตกต่าง

แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ ความจริงมันจะเข้าไปสู่จิตจิต เข้าไปสู่จิตเดิมแท้ ถ้าเข้าไป การเข้าไปมันไปทำลายอะไรนะ มันจะเข้าไปทำไม

การเข้าไป เข้าไปหาพญามาร เข้าไปถึงเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง ความโลภ ความโกรธ ความหลง เรือน ๓ หลัง นายช่างใหญ่เป็นผู้สร้างเรือน ๓ หลังนี้ ความโลภ ความโกรธ ความหลง โทสะคึกคึก โมหะคึกคึก โลกคึกคึก ที่เราเทียบเคียงว่าเราสู้เท่าๆ เราก็ปล่อย เราก็ปล่อย...มันไม่เห็นเรือนเลย มันไม่รู้จักเรือน ๓ หลัง มันไม่รู้ว่าเป็นแบบใด

ถ้าเราพิจารณาอสุภะๆ มันทำลายเรือน ๓ หลังนั้นมา ถ้าทำลายเรือน ๓ หลังนั้นมันมีเรือนยอด ยอดเรือน ๓ หลัง เรือนยอดอันนั้นนะ ถ้าเราเข้าไปสู่เรือนยอดอันนั้นได้ กิเลสมันสร้างราคา มันพลิกมันแปลงเพราะกิเลสมันจะสร้างตัวมันเอง กิเลสสร้างราคาคือมันหลอกหัวใจเราเอง กิเลสสร้างราคาคือมันทำให้เราเสียหายเอง แต่ถ้าเราด้วยธรรมๆ มันมีสติมีปัญญาเข้าไปเทียบเคียงของมันขึ้นไป ถ้าเทียบเคียงขึ้นไปมันเข้าไปสู่เรือนยอดนั้น เข้าไปสู่พญามาร เข้าไปสู่จิตจิต ถ้ามันจับของมันได้ พิจารณาของมันได้ สิ่งนั้นสำคัญมาก เพราะมันมีความสำคัญ มีการกระทำที่สำคัญ

สิ่งที่เป็นสติปัญญาอัตโนมัตถ์มันเป็นเรื่องที่อัตโนมัตถ์ คำว่า “อัตโนมัตถ์” คือเกิดขึ้นเองนะสิ... ไม่ใช่ ไม่ใช่ เพราะเป็นอัตโนมัตถ์มันถึงไม่ก้าวเดินใจ เพราะเป็นอัตโนมัตถ์มันถึงไม่เข้าสู่จิตจิตใจ แต่ถ้ามันเป็นปัญญาญาณ สิ่งที่มีมันเป็นของมัน มันละเอียดลึกซึ้งอย่างไร ถ้ามันเป็นปัญญาญาณแล้วมันจับต้องของมัน แล้วมันทำลายอวิชชา ทำลายเรือนยอดของมัน ถ้าทำลายเรือนยอดของมัน มันไม่มีราคา ราคาของโลกหมดสิ้น ไม่มีราคาอีกแล้ว มันเป็นธรรมล้วนๆ ถ้าธรรมล้วนๆ แล้วไม่ติดข้องกับโลก ธรรมล้วนๆ นะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารือสัตว์ขนสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีแต่ความเมตตากรุณา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยแสวงหาผลประโยชน์กับ

ใคร องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แต่ประโยชน์ ให้เสียสละทานก็เพื่อบุคคลคนนั้น ถ้าให้คนไหนเสียสละทานก็เพื่อผลบุญของใจของเขาเอง ถ้าให้เขามีสติ ให้เขามีสมาธิ ก็เพื่อให้เกิดมรรคเกิดผลในใจของเขา เพื่อให้ชำระล้างกิเลสของเขา ไม่ได้สร้างราคา ไม่ได้ไปปดมดเท็จเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เพราะในใจมันไม่มีกิเลส ไม่มีผลประโยชน์ เพราะมันไม่มีราคา ไม่มีราคาของโลก เอาสิ่งใดมาเป็นประโยชน์กับธรรมดวงนั้นไม่ได้ ธรรมดวงนั้นไม่แสวงหาผลประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น ธรรมดวงนั้นให้แต่คุณประโยชน์กับโลก ถ้าให้คุณประโยชน์กับโลกจะมีหลัก มีองค์ความรู้ มีสังฆธรรมความจริงในใจดวงนั้น ไม่สร้างราคาขึ้นมาให้โลกหลงไหล เพราะโลกเข้าใจสังฆธรรมอย่างนี้ไม่ได้ เอาธรรมสูงส่งขนาดไหนไปแสดงกับโลก โลกก็ไม่รู้กับธรรมดวงนี้ ถ้าโลกไม่รู้กับธรรมดวงนี้ เขาถึงได้สร้างราคาเพราะเขาไม่มีธรรมอยู่ในใจของเขา

ในเมื่อถ้าเขาไม่มีธรรมในใจของเขา เขาแสดงธรรมขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาแสดงธรรมของครูบาอาจารย์ ไม่ใช่เป็นธรรมของเขา เขาเป็นสุนัขห่มหนังเสือ พยายามจะคำรามเหมือนเสือ แต่ในเมื่อสุนัขมันเห่าออกมามันจะเป็นเสือไม่ได้ เสียงของเสือคือคำรามของเสือ เสือบั่นถือสีหนาทมันเป็นสังฆะความจริง สุนัขมันเห่าออกมามันไม่ใช่เสียงเสือ

นั่นนะ สิ่งที่มันสร้างราคา มันสร้างราคากันแบบนั้น แต่ถ้าเป็นความจริงเขาไม่สร้างราคา แต่เขามีราคาโดยธรรม มีราคาโดยธรรมคือมันมีมูลค่าในตัวมันเองไง สิ่งที่มีมูลค่าในตัวมันเอง

ราคามันมีราคาของโลกที่มีมูลค่ากัน เขาก็มีมูลค่าตามนั้น แต่ถ้ามูลค่าทางธรรม บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ ก็มีคุณค่า มีราคาระดับหนึ่ง คู่ที่ ๒ ในมุตโตทัย หลวงตาท่านบอกว่า คุณธรรม ถ้ามันมีสิ่งเจือปน มันมีคุณค่าของมัน ๒๕ เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้ามันมีคุณธรรม ๒๕ เปอร์เซ็นต์ มีสิ่งเจือปน ๗๕ เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าเป็นบุคคลคู่ที่ ๒ มันมีคุณธรรม ๕๐ เปอร์เซ็นต์ มีสิ่งเจือปน ๕๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้ามันเป็นบุคคลคู่ที่ ๓ มันมีคุณธรรม ๗๕ เปอร์เซ็นต์ มีสิ่งเจือปน ๒๕ เปอร์เซ็นต์ มันเป็นบุคคลคู่ที่ ๔ มันมีคุณธรรมล้วนๆ มันไม่มีสิ่งเจือปนเข้ามาสู่ใจดวงนั้น ไม่มีสิ่งเจือปนเข้ามาสู่ธรรมชาตุนั้น ไม่มีสิ่งเจือปนเข้ามาธรรมดวงนั้น มันถึงมีการสร้างราคา แต่การเทศนาว่าการนั้นเพื่อประโยชน์กับสังคม เพื่อประโยชน์กับโลก ไม่ใช่การสร้างราคา

การหาผลประโยชน์ การหาชื่อเสียงเรียงนาม นั่นมันเป็นเรื่องโลก มันเป็นการสร้างราคา มันเป็นการแสวงหาของกิเลส มันไม่ใช่ธรรม ถ้ามันเป็นธรรม มันไม่สร้างราคา มันมีคุณค่าในตัวมันเอง ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านมีคุณค่าในตัวท่านเอง ท่าน

มีคุณธรรมในใจท่านเอง ท่านไม่ต้องสร้างราคา ท่านไม่ต้องให้ใครมาสร้างราคาให้ท่าน ท่านมี
คุณธรรมในใจของท่าน มันเป็นความจริงโดยธรรม เอวัง